

*Паранько Н., канд. мист., Гайова І., доц.,
Оганов Р., магістр, Сідлецький І., магістр*

Київський національний університет технологій та дизайну

ДЕКОНСТРУКЦІЯ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

Анотація. В статті представлено результати дослідження витоків стилю «деконструктивізм» та його ролі в сучасному дизайні. Здійснено аналіз реалізації деконструкції в модних колекціях сучасних дизайнерів. Визначено основні елементи формотворення одягу в стилі «деконструктивізм» для подальшого використання в дизайн-проектванні сучасного одягу.

Ключові слова: деконструктивізм; художній рух; новаторська форма; стильовий напрям; дизайн-проектвання костюма.

Paranko N., Haiova I., Oganov R., Sidletsky I.
Kyiv National University of Technologies and Design
**DECONSTRUCTION IN CLOTHING DESIGN:
ESTABLISHMENT AND IMPLEMENTATION**

Abstract. The study of Deconstructivism style origins and its role in modern design is presented in this article. The analysis of the deconstruction implementation in the modern designers fashion collections is carried out. The main elements of costume designing in Deconstructivism style for further use in modern fashion design are identified.

Keywords: deconstructivism; art movement; innovative form; style direction; costume design.

Вступ. Деконструктивізм, як новаторський стиль, складовими якого є експеримент та імпровізація, є одним із інноваційних напрямів в сучасному дизайні. Деконструктивізм можна назвати художнім рухом, який в сучасному світі властивий всім видам мистецтва, в тому числі архітектурі та дизайн-проектванню одягу.

Цей стиль знайшов свою назву в літературному русі деконструкції, теоретиком і керівником якого був Жак Дерріда – французький філософ, представник постмодернізму. Головне завдання його творів – це деконструкція метафізики, тобто структуральний перегляд усталених принципів, категорій та понять [1]. Деконструкція виступає не тільки методом філософського мислення, а й способом проектування в літературі, архітектурі, дизайні, образотворчому мистецтві.

Дослідженню стилю «деконструктивізм» як новаторського руху, його розвитку та проявів в дизайні одягу присвячені праці сучасних науковців: О.В. Свінцової, Ю.В. Шаталової, В.П. Мироненко, О.В. Герасімової, І.І. Єременко.

Явище деконструктивізму продовжує викликати зацікавленість фахівців модної індустрії та науковців з різних країн світу. Проте залишаються важливі аспекти теми, які потребують подальшого дослідження, особливо враховуючи актуальність та значний потенціал цього стилю в сучасному дизайні.

Постановка завдання. Для аналізу і розуміння художнього тексту Жак Дерріда запропонував вільну гру структури, як продовження його теорії – в архітектурі та дизайні одягу запроваджені нелінійні процеси проектування. Об'єкти, створені в стилі деконструкції стали одними із вибухових та суперечливих явищ в архітектурі та моді. Вільна інтерпретація класичної структури дала можливість дизайнерам для експерименту із силуетами, конструкціями, композиційними лініями та новими пропорціями.

Метою роботи є дослідження витоків, ознак стилю «деконструктивізм» та реалізації в сучасних модних колекціях

Результати досліджень. Поняття «деконструкція» несе в собі дію, яка застосовується до традиційної архітектури чи структури та передбачає розкладання, розшарування цієї структури на частини, щоб зрозуміти, як певний ансамбль був сконструйований та реконструювати його [2, с. 54]. Деконструкція в архітектурі - це простір, який відкривається, стан простору, відкритий для перетворень. Похилі стіни та підлоги, косі стійки та вікна – ці будівлі, які, здається, зазнали землетрусів, насправді є результатом продуманої роботи архітекторів. Цей вибух форм відображає свободу архітекторів та дизайнерів, здатних породити такі потужні твори, водночас, як пластичні, так і інтелектуальні [3, 4] (рис. 1, 2).

**Рис. 1. Північний філіал Імперського військового музею в Манчестері.
Даніель Лібескінд**

**Рис. 2. Пляшки для вина.
Карім Рашид**

Стиль «деконструктивізм» в дизайні одягу як концепція сформувався на початку 1980-х років, але руйнування загальноприйнятих канонів у моді ствердили Коко Шанель, Жан Поль Готьє, Вів'єн Вествуд.

Жан Поль Готьє, відомий своїми революційними ідеями, сповненими творчістю і свободою від стереотипів, зробив незаперечний внесок в сучасне бачення моди. Його сміливі проекти – використання нижньої білизни в якості верхнього одягу, чоловічі костюми зі спідницею – у далекі 80-і викликали справжній вибух критики й осуду.

Модним колекціям британської дизайнерки Вів'єн Вествуд, засновниці стилю «панк» притаманні поєднання стилів і матеріалів, які зовсім не є сумісними. Важливим для стилю «панк» був вияв протесту як у дизайні одягу, так і в зовнішньому вигляді в цілому. Асиметричний складний крій, необроблені краї в елементах одягу – це все ознаки деконструкції в костюмі 1970 років [5, 6] (рис. 3).

Формування новаторського стилю отримало новий імпульс в колекціях Іссей Міяке, Йодзі Ямамото, Рей Кавакубо. Японські дизайнери продемонстрували одяг, який абсолютно не відповідав загальноприйнятим нормам світової моди. В момент своєї появи нове в моді майже завжди викликає негативне відношення, тому що ця нова хвиля створюється в незвичних формах, часто потребує зміни смаку та стереотипів мислення. Швидкі метаморфози в моді формують виклики, привчають людину бути гнучкою, відкритою новому та толерантною до тих, хто на тебе не схожий [7, 365].

Стиль «деконструктивізм» – якраз та течія в моді, що формує відповідні тенденції. У 1980 роках Рей Кавакубо – королева авангарду – створює інтелектуальну моду. В її колекціях розуміння кольору, крою і самого призначення одягу фактично вивернуте навиворіт. Моделі Кавакубо здаються дивними: сукні із застібками без гудзиків; светри, наче проїдені міллю [8] (рис. 4). Тим паче, ці нелогічні за своєю конструкцією костюми

та сукні, елементи яких перетворювали силуети в новий витвір мистецтва, знайшли своїх поціновувачів і мали колосальний вплив на моду 80-х. Колекція японських дизайнерів на Тижні моди у Парижі (1981 рік) зруйнувала стереотипи європейської моди, за що і отримала назву «destructuree look».

Рис. 3. Моделі з колекцій 70-80 років: а, б - Жан Поль Готьє; в, г - Вів'єн Вествуд

Рис. 4. Моделі дизайнерки Рей Кавакубо 1981 рік

Стиль «деконструктивізм» в контексті нової естетики привніс в дизайн одягу нові декоративні ознаки: діри, розриви, потертості, зумисну недосконалість. Створене людиною не завжди досконале, але тим не менш, може бути прекрасним. В абсолютній симетрії і правильності немає руху, немає життя – вона штучна. Руйнування структури матеріалу дає формі нове прочитання, викликає нові відчуття та емоції [9, 371].

Деконструкція в одязі змінила загальні ціннісні критерії, що розширило можливості для експерименту не тільки з формами, а і їх змістом. Дизайн-проекування в стилі деконструкції перетворюється в своєрідну гру з фрагментами, коли з'єднується непокєднане, народжуються парадокси. Критичне та іронічне ставлення до правил і авторитетів, нова інтерпретація традицій, руйнування канонів, звичних зв'язків – це

методи деконструкції, що ведуть до створення нового образу, як відкритої системи, здатної до трансформації [10, 86].

Деконструкція – це головна ознака, що асоціюється із модними колекціями Мартіна Маржели. Одним із провідних мотивів його колекцій є переробка, народження якісно нового образу із старих речей: поєднання декількох спідниць в одну сукню, покриття сріблом зношеного плаща, светр, пошитий із шкарпеток, куртка із рукавичок. Екстравагантність та провокативність модних колекцій бельгійського дизайнера стали прикметами нового шику. Ідеї Мартіна Маржели із застосуванням технік деконструкції, переробки та необроблених країв у розумній і витонченій манері викликали шок та інтригу. Маржела не руйнує конструкцію, а надає їй ролі головної діючої особи. В цьому випадку дизайнер використовує деконструкцію як прийом в складному процесі перетворення однієї форми костюма в іншу. Його метою було не руйнування, а реструктуризація [11] (рис. 5).

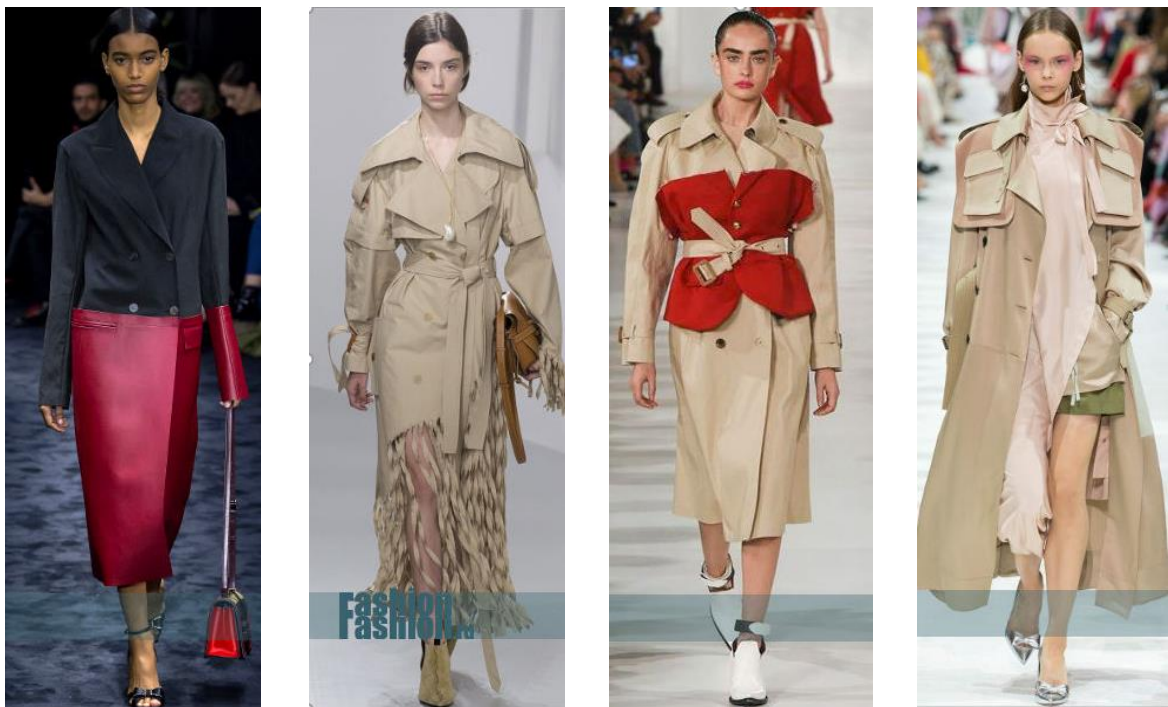

Рис. 5. Моделі із колекцій Мартіна Маржели

Мартіну Маржелі вдалося не тільки розібрати одяг на частини і дати йому нове життя – він зробив щось схоже і з самою індустрією моди.

Мистецтво творення одягу не є самостійно відокремленим видом мистецтва, а взаємопов'язане з розвитком суспільства, навколишнім середовищем, природою, архітектурою та декоративним мистецтвом. Саме у єдності здобувається досконалість. [12, 18].

Стиль «деконструктивізм» розвивається, збагачується та змінюється і не втрачає своїх позицій в моді і на сьогодні, адже цей стиль неоднозначний, провокативний, інтелектуальний, що яскраво виражає індивідуальність не тільки дизайнера, а і споживача моди.

Одним із найталановитіших представників молодого покоління дизайнерів, що створюють свої колекції в стилі деконструкції є французький модельєр Симон Порт Жакмю. Значний вплив на кар'єру молодого француза мала Рей Кавакубо, яка відзначила його колекцію, що була повністю зробленою із вовни. Своєю незвичністю, елементами

деконструкції і точністю своїх ліній колекція Жакмю привернула увагу аваегардної дизайнерки, засновниці Comme Des Garcons. У Сімона Жакмю є свій почерк: асиметричний крій, одяг-трансформер, стримана палітра, об'єми, що змінюють силует [13] (рис. 6). При цьому колекції дизайнера більше тяжіють до мінімалізму, хоч і не позбавлені складних конструкторських, а точніше деконструкторських рішень.

Рис. 6. Моделі із колекцій Сімона Порта Жакмю

Дизайн-проекування колекцій одягу в стилі «деконструктивізм» включає в себе наступні ознаки деконструкції: асиметричний крій, горизонтальні чи вертикальні розрізи або вирізані частини одягу, подвійні чи потрійні коміри або рукави, перевернуті кишені, використання елементів одягу різних стилів в одному образі, багатошаровість, поєднання протилежностей, що викликає інтерес у споживачів моди [14, 213].

Висновки. Дизайн-проекування в стилі деконструкції надає одягу інтелектуальності і костюм стає витвором мистецтва. Нові, цікаві своєю виразністю образи з'являються внаслідок зміни класичних пропорцій, конструкцій, взаємозв'язків між елементами. Досліджено декоративні ознаки деконструкції в дизайні одягу, до яких відносяться: горизонтальні або вертикальні розрізи, трансформація рукавів, ефект багатошаровості завдяки вирізанню фрагментів, розрізання трикотажу («розпущені» петлі), ефект переробки базових речей в костюм із складним кроєм, колажі із декількох різних речей, деконструйований денім, зумисна потертість одягу, асиметричний крій, використання елементів одягу різних стилів в одному образі.

Прийоми деконструкції надають образу динамічності, іронічності, новаторської форми, незвичайності, що свідчить про перспективу наукових досліджень прояву стилевого напрямку «деконструктивізм» в дизайні одягу та практичне втілення цього стилю в сучасне проєкування модних колекцій.

Список використаної літератури

1. Деррида Ж. Поля філософії / Жак Деррида. – Москва: Академічний проєкт, 2012. – 376 с.
2. Деррида Ж. Письмо японському другу / Жак Деррида // Вопросы философии. – 1992. – Вип. 4. – С. 53–57.
3. Déconstructivisme. Retrieved from: <https://fr.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9constructivisme#Constructivisme>.
4. Déconstructivisme. Retrieved from: <https://www.pinterest.fr/MadameLaigne/d%C3%A9constructivisme/>

5. 10 ярких эпизодов творчества именинника Жана-Поля Готье [Електронний ресурс] // Spletnik: Журнал. – Режим доступу: <http://www.spletnik.ru/look/newsmoda/41358-10-yarkikh-epizodov-tvorchestva-imeninnika-zhana-polya-gote.html>.
6. Дизайнер Вивьен Вествуд [Електронний ресурс] // Roskosh-jewel: Журнал. – Режим доступу: <https://www.roskosh-jewel.ru/blog/persona/dizayner-viven-vestvud/>
7. Мода и стиль. Современная энциклопедия / ред. М. Аксенова, Т. Евсеева, А. Чернова. – Москва: Астрель, 2008. – 476 с.
8. "Хиросима-шик": Как японская феминистка Рей Кавакубо поставила под сомнение западные идеалы красоты и покорила мир моды [Електронний ресурс] // Kulturologia: Журнал. – Режим доступу: <https://kulturologia.ru/blogs/130818/39970/>
9. Свинцова Е. В. Роль деконструктивистов в формировании дизайна будущего / Е. В. Свинцова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.18. – С. 370–373.
10. Шаталова Ю. В. Авангардизм и деконструктивизм в творчестве современных западных модельеров / Ю. В. Шаталова, В. П. Мироненко // Вісник ХДАДМ. Дизайн. – Харків, 2011. – № 2. – С. 83–88.
11. Деконструкция – модный тренд сезона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fashion-fashion.ru/trendy/1025-deconstructiya-modniy-trend-sezona>.
12. Паранько Н. П. Аналіз художньо-образних особливостей українського костюма на основі дослідження творчої спадщини Домініка Де ля Фліза / Н. П. Паранько // Art and Design. – 2018. – № 2. – С. 18–26.
13. jacquemus ah 2016/2017. Retrieved from: https://www.google.com/search?q=jacquemus+ah+2016/2017&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=IH3xN8nwfrPTCM%252CIUp7sQyXWuC5jM%252C_&vet=1&usg=AI4_kTeth5fbboFMpBDzCEY3rp6mkDdvQ&sa=X&ved=2ahUKEwjtuPifsuvsAhUCiYsKHSnUCGMQ9QF6BAgDEDU#imgrc=wQ-xm6eVHaDLom.
14. Паранько Н. Стиль «деконструктивізм»: витоки та реалізація в дизайні / Н. Паранько, І. Гайова, Р. Оганов // Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (23 квітня 2020 р., м. Київ): В 2-х т. – Т. 1. – Київ: КНУТД, 2020. – С. 212–214.
15. Мода // VOGUE: Офіційний сайт журналу. – Режим доступу: <https://www.vogue.ru/fashion>.